

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

GOVOR

PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE NA LETNI KONFERENCI SVETOVNE BANKE O RAZVOJNI EKONOMIJI *(Bled, 17. maj 2007)*

Spoštovani gospe in gospodje,
ekscelence,
člani vodstva Svetovne banke,
udeleženci konference!

Dobrodošli na letni konferenci Svetovne banke o razvojni ekonomiji, ki tokrat na naše veliko veselje poteka v Sloveniji na Bledu. Vloga privatnega sektorja pri razvoju je tema, ki je prava in aktualna verjetno bolj kot kadarkoli doslej.

Lakota in pomanjkanje pitne vode, nerazvitost, revščina, zaostalost, depriviligiranost, korupcija in nepismenost so še žal še vedno kruta realnost 21. stoletja. Velika večina ljudi na žalost še vedno živi v revščini. Po podatkih, ki so nam na voljo, 2,8 milijarde ljudi živi z manj kot z dvema dolarjema na dan, medtem ko lahko 1,2 milijarde prebivalcev našega planeta porabi celo manj kot dolar na dan. Otroško delo je, žal, v velikem delu sveta še vedno nekaj povsem običajnega. Klimatske spremembe ogrožajo naravno ravnovesje in zahtevajo resno in koordinirano aktivnost vseh nas, da preprečimo posledice, ki so lahko usodne za celoten planet.

Vprašanje, ki se zastavlja samo po sebi, se torej glasi: »Kako to spremeniti, kako izboljšati življenjski standard ljudi v državah v razvoju in v nerazvitih državah?« Razvojna ekonomija je veja ekonomske znanosti, ki skuša najti odgovor na to vprašanje. Od leta 1950, ko je nastal prvi model razvojne ekonomije, pa do danes je bilo predstavljenih veliko teorij in modelov razvojne ekonomije, ki so se spreminjali, razvijali in nadgrajevali. Predvsem pa je razvojna ekonomija postajala vedno bolj interdisciplinarna veda, ki danes povezuje ekonomske, sociološke, antropološke, politične, socialno psihološke, pa tudi medicinske, geografske in druge znanosti. Moderna razvojna ekonomija skuša najti odgovor na vprašanje, kateri so najbolj pomembni dejavniki za hitrejšo gospodarsko rast in izboljšanje življenjskega standarda, predvsem v nerazvitih državah in v državah v razvoju. Ali je to prehrana, zdravstvo, osnovno in višje izobraževanje, učinkovit pravni sistem, poštena trgovina, pravična razdelitev dohodka, in nenazadnje ali so to pravilne ekonomske politike in pravilne strategije razvoja. Ekonomista Michael Todaro in Stephen Smith sta razvojno ekonomijo opisala kot usklajevanje hrepenenja in prizadevanja ljudi.

Bistvo razvojne ekonomije pa je vedno znova preiti od teorije k praksi oziroma od besed k dejanjem. Nekdanji predsednik Svetovne banke Lewis Preston je dejal: »Razvojna teorija sama po sebi ni dosti vredna, razen če ni uporabljena, prevedena v rezultate in če ne izboljša življenja ljudi.« Z drugimi besedami povedano, dognanja stroke so uspešna, ko nerazvitim dejansko pomagajo k hitrejšemu napredku in hitrejši gospodarski rasti. Vseeno pa lahko rečemo, da je prav Svetovna banka gonilo razvoja ekonomske stroke na področju razvojne ekonomije na eni, istočasno pa tudi glavni vir finančne ter strokovne pomoči nerazvitim državam in državam v razvoju na drugi strani.

Čeprav so potrebe še vedno zelo velike in je pomoči skoraj vedno premalo, dosežki Svetovne banke od ustanovitve leta 1944 pa do danes govorijo sami zase. Organizacija, ki danes šteje 184 držav članic, je v veliki meri pripomogla, da so problemi na svetu kljub vsemu manjši. Že ustanovitev Svetovne banke, ki je v lasti držav članic, je projekt, ki je združil narode sveta. Svetovna banka, ki je bila ustanovljena s plemenitim ciljem, zagotavlja finančne vire tistim državam, ki nimajo dostopa do mednarodnih trgov. Ob tem, da nerazvitim državam nudi sredstva po nični in državam v razvoju po nizki obrestni meri z daljšim rokom odplačila, nudi tudi strokovno in tehnično podporo projektom, ki so pomembni za izboljšanje slabih življenjskih pogojev in za trajnostni razvoj. Svetovna banka je tako v proračunskem letu, ki je trajalo od junija 2005 do junija 2006, zagotovila skoraj 24 milijard USD posojil in donacij za 279 projektov.

Spoštovani,

z »milenijsko« deklamacijo, sprejeto ob prelomu tisočletja, smo si leta 2000 zadali ambiciozen cilj, da na svetu do leta 2015 skupaj znižamo revščino v svetu na polovico. Zavezali smo se, da bomo državam članicam pomagali premagati hudo revščino in lakoto, da bomo pomagali zagotoviti izobraževanje za otroke, pravice za ženske, znižati umrljivost otrok, izboljšati zdravje nosečih žensk, zagotoviti zaščito pred smrtonosnimi boleznimi, kot so AIDS, malarija, tuberkuloza, da bomo pomagali zaščititi naravo in naravne vire in vzpostavili mednarodno partnerstvo za razvoj.

Spoštovani,

letna konferenca banke o razvojni ekonomiji je priložnost za številne razvojne ekonomiste, da predstavijo svoje poglede na probleme trajnostnega razvoja današnjega sveta. Izbira Bleda za kraj dogodka konference je za nas simboličnega pomena in veseli smo, da smo bili z organizacijo konference postavljeni ob bok Bruslju, Amsterdamu in Tokiu - prestolnicam, ki so konference gostile v zadnjih treh letih. Slovenija je mlada država, ki je leta 1991 stopila na pot samostojnosti in demokratičnih sprememb. Pot, ki smo jo v 16 letih prehodili, ni bila lahka. Tako rekoč čez noč so slovenska podjetja izgubila 80% trga, zaposlenost se je samo v letih 1992 in 1993 zmanjšala za 10%, uvoz je realno močno upadal. To so bili zelo negotovi trenutki za slovensko gospodarstvo in moralo poiskati nove priložnosti na bistveno bolj zahtevnih trgih Evropske skupnosti. Potrebna je bilo veliko dela in poguma, da so rezultati danes vidni. Izvoz, ki je za majhno odprto slovensko gospodarstvo ključnega pomena, se je tako od leta 1996 do 2006 povečal z 51% na 69%. Večjo priložnost je dobil privatni sektor, ki je od leta 1992 do leta 2006 delež v BDP povečal od 30% na 65%.

Danes se Slovenija nahaja v najboljšem ekonomskem položaju doslej v svoji zgodovini. Kot edina nova članica Evropske unije smo v začetku letošnjega leta uspešno prevzeli evro kot lastno valuto. Uspeh prevzema evra je toliko večji, saj smo uspeli ohraniti ekonomska ravnovesja in nizko inflacijo. Tudi ostali ekonomski in javno-finančni kazalci so dobri. V letu 2006 smo imeli 5,2% gospodarsko rast in dosegli skoraj 84% povprečnega BDP EU, merjenega po kupni moči. Zaposlenost se je v letu 2006 povečala za več kot 1 %, medtem ko brezposelnost trenutno znaša manj kot 6,0%. Rast dodane vrednosti je bila v letu 2005 5,3%, rast produktivnosti dela pa 4,0%.

Z veseljem k temu dodam, da smo dobre gospodarske kazalce tudi uspešno prevedli v življenje ljudi. Bruto plača v Sloveniji je v letu 2006 zrasla tako nominalno kot realno. Javni dolg smo še znižali in znaša nizkih 27,8% BDP. Javni primanjkljaj smo znižali na 1,4% BDP. Ob tem pa je pomembno, da so napovedi rasti in razvoja ugodne in to gre za napovedi tako domačih kot tujih institucij tudi za leti letošnje in prihodnje leto.

Čeprav smo ponosni na svoje dosežke, se zavedamo, da nas do uresničitve dolgoročnih ciljev čaka še veliko trdega dela. Nenazadnje revščina in socialna izključenost nista problem zgolj nerazvitih držav in držav v razvoju. Oziroma kakor je dejal nekdanji predsednik Svetovne banke James Wolfensohn, citiram:

»Naš primarni cilj mora biti zmanjšanje neenakosti med narodi in znotraj narodov. Ključni razvojni izziv našega časa je izziv vključenosti.« Revščino želimo v največji možni meri znižati oziroma odpraviti tudi v Sloveniji in tudi tukaj so trendi v zadnjih letih zelo pozitivni.

Vlada Republike Slovenije je na začetku tega mandata sprejela Strategijo razvoja Slovenije. Gre za program ekonomskih in socialnih reform, ki jih moramo narediti, da bo Slovenija tako dobre ekonomske rezultate dosegala tudi na dolgi rok. Trajnost dobrih rezultatov je namreč enak izziv kot sprememba slabih trendov na dobre. V okviru ekonomskih reform smo sprejeli paket davčnih zakonov, ki pomembno razbremenjujejo gospodarstvo pretiranih davčnih bremen, spodbujajo zaposlovanje visoko izobraženih delavcev in nasploh zaposlovanje, ki bo za podjetja cenejše. Nadaljnja privatizacija podjetij, ki so še vedno v državni lasti, je v teku in jo bomo izpeljali na način, da bodo učinki za rast in razvoj gospodarstva kar največji. Posebno pozornost posvečamo nadaljnji privatizaciji bančnega in zavarovalniškega sektorja, kjer je naša dolžnost med drugim zagotoviti tudi stabilnost finančnega sistema. Sprejeli smo tudi mnogo drugih ukrepov ekonomskih in socialnih reform, s katerimi želimo povečati konkurenčnost slovenskega gospodarstva. V zaključni fazi so pogajanja s socialnimi partnerji o delovno-pravni zakonodaji, s katero bomo zagotovili večjo fleksibilnost trga dela in tako ustvarili pogoje za višjo zaposlenost. Sprejeli smo nov zakon o financiranju občin, v pripravi je zakonodaja o pokrajinah, katere cilj je tudi skladnejši regionalni razvoj.

Spoštovani,

Slovenija je na poti od države v razvoju do razvite države imela pomoč in podporo razvitih držav sveta. Odprta so nam bila vrata Evropske unije in vrata v evro območje. V sistem »schengenske« meje vstopamo 1.1.2008, ko bo Slovenija tudi začela s 6 mesečnim predsedovanjem EU. Slovenija je ravno v teh dneh dobila tudi uradno vabilo v Organizacijo za gospodarski razvoj in sodelovanje (OECD). Zavedamo se, kako pomembne so naše izkušnje in spoznanja. Od nas se danes upravičeno pričakuje, da bomo s finančno pomočjo in z lastnimi izkušnjami ter znanjem pomagali drugim državam. Slovenija je kot prva izmed tranzicijskih držav leta 2004 zaključila postopek »graduacije« pri Svetovni banki. S tem smo se zavezali, da se pri Svetovni banki ne bomo več zadolževali in koristili brezplačne tehnične pomoči, ampak bomo sami pomagali drugim državam k hitrejšemu razvoju. Ob tem je potrebno povedati, da ima Slovenija bogato donatorsko tradicijo. V času takoj po osamosvojitvi smo še kot država v razvoju namenjali okoli 0,08% BDP razvojne pomoči državam Zahodnega Balkana. Danes se od nas seveda pričakuje mnogo več. Pod okriljem Svetovne banke smo v okviru multilateralne iniciative za odpis dolga aktivni pri znižanju dolga najrevnejšim državam sveta. Sodelujemo pri polnitvi sklada Mednarodnega združenja za razvoj in pri polnitvi Svetovnega sklada za okolje. Sodelovali smo v Skladu za boj proti AIDS-u, malariji in tuberkulozi in pri programu za odpravljanje rečne slepote v Afriki. Slovenija je prispevala sredstva v Balkanski podjetniški sklad. Smo tudi prva tranzicijska država, ki bo med leti 2007 in 2010 prispevala sredstva v sklad za Zahodni Balkan Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD). Slovenija pri pomoči nerazvitim in državam v razvoju sodeluje tudi z vplačili v EU proračun in bo sodelovala z vplačili v Evropski razvojni sklad. Zelo dobro se zavedamo, da so potrebe veliko večje od tega, kar se na teh skladih danes zbira. Upravičeno je torej pričakovati, da bomo našo pozornost razvojnim temam in financiranju razvoja še povečevali. Cilj je vsekakor doseči obvezo 0,17% BDP sredstev za razvojno pomoč do leta 2010.

Čeprav je donatorstvo plemenito in nujno potrebno, so v boju proti revščini nujne tudi druge oblike pomoči. Za proces trajnostnega razvoja v nerazvitih državah in državah v razvoju so za hitre in obsežne izboljšave razmer potrebni ekonomski, socialni, politični in institucionalni mehanizmi, ki morajo vključevati tako javni kot tudi privatni sektor. Prav vloga privatnega sektorja pri razvoju postaja vedno bolj pomembna. Ob tem je ponovno potrebno opozoriti, da mora privatni sektor spoštovati globalna pravila Združenih narodov, tako da bo ščitil človekove pravice, da ne bo sodeloval pri uporabi prisilnih delavcev, otroškega dela in da bo upošteval napredne naravovarstvene standarde.

Spoštovani,

Adam Smith je že leta 1776 dejal: »Nobena družba, katere velik del je reven in ubog, ne more biti uspešna in zadovoljna«. Naša naloga in moralna obveza je, da ljudem, ki ne uživajo dostojnega življenja, s skupnimi napori pomagamo in da revščino v največji možni meri zmanjšamo in dokončno odpravimo.

Naj zaključim ta nagovor z željo, da bi ta konferenca, kar se da uspela in prispevala k izmenjavi idej, ki bi v prihodnosti prinesle učinkovite rešitve za pomoč najbolj revnim in depriviligiranim prebivalcem sveta. Kajti vse besede so zaman, če jim ne sledijo tudi prava dejanja.

Želim vam uspešno delo in prijetno bivanje v Sloveniji. Hvala lepa.